

مومیایی

مومیایی به جسدی گفته می شود که پوست و گوشت خشک شده آن در اثر تماس

عمدی یا تصادفی با مواد شیمیایی، سرمای فوقالعاده زیاد، رطوبت بسیار پایین یا عدم وجود هوا حفظ شده است.

معمولا تا اسم مومیایی به میان می آید یاد مصر میفتیم ولی ایا واقعا مصریها یا اهالی جزایر تبت مومیایی ها را به وجود آوردند؟

جواب این سوال خیر میباشد اولین مومیایی ها مومیایی های یخی بودن حیوانات و

انسانهایی که در یخبندانهای شدید گیر می افتادند و مرگ روح آنها را با خود می

برد و جسمشان را میان انبوهی از یخ و برف تنها میگذاشت مومیایی های دیگر

مومیایی های خشک بوده اند بله بیابان نشین ها انسانهایی که در صحرا میمردند

را خاک میکردند و اجساد آنها در زیر لایه های شن نابود نمیشد بلکه سالم میماند

اخرین دسته مومیایی های مصری بودند که اعمامو احشای بدن مرده خالی میشد

ودرون بدن با کاه پر میشد چیزی شبیه خشک کردن حیوانات امروزی و بعد لایه

موم بر روی بدن کشیده میشد و بعد اجساد را زیر نور خورشید قرار میدادند تا

موم خشک شود مانند مومیایی توتان خامون بقیه انسانها به روش جالبتری

مومیایی میشدند مانند مومیایی مرد تولوندی در موزه زیلبورگ دانمارک این مرد

ابتدا خفه شده و بعد او را درون باتلاق انداخته اند و جسد سالم مانده است این جسد در سال ۱۹۵۰ توسط کارگران در نزدیکی تولوند واقع در شمال دانمارک یافت شده است و به مومیایی جنازه باتلاق نیز معروف است .

مومیایی مصری موزه واتیکان

چطور مومیایی می شوند؟

مومیایی به بدن فردی گفته می شود که سال های سال قبل جان خود را از دست داده است اما بدنش به شکل نادری سالم مانده است. معمولا وقتی انسانی جان خود را از دست می دهد به دست طبیعت سپرده می شود و خیلی زود تنها اسکلتی از وی باقی می ماند.

مومیایی‌ها بعد از داستان‌های دراکولا و فراکش‌تاین، موضوع اصلی بسیاری از فیلم‌های ترسناک هستند.

شاید این موضوع به راحتی قابل توضیح باشد. مومیایی‌ها بدن‌هایی هستند که بیش از حد معمول نگهداری شده‌اند و این ماجرا باعث ترس بسیاری از ما می‌شود.

● مصر مرکز مومیایی

بسیاری از مومیایی‌های معروف اهل مصر هستند. مصریان قدیم بسیاری از بزرگان خود را به روش مومیایی نگه داشته و دنیا را در تعجب و حتی شگفتی گذاشته‌اند. در طول ۲۰۰ سال گذشته مومیایی‌های بسیاری توسط دانشمندان و محققان در مصر مورد بررسی قرار گرفته‌اند و تلاش برای یافتن تعداد بیشتر آنها به خصوص در مصر هنوز هم ادامه دارد.

اینکه در مورد مومیایی‌ها اطلاعات بیشتری بدست آوریم در شناخت زندگی انسان‌های قدیم کمک زیادی به ما می‌کند. با مطالعه روی مومیایی‌ها دانشمندان اطلاعات زیادی بدست آورده‌اند که برایشان بسیار قیمتی است.

● مومیایی چیست؟

مومیایی به بدن فردی گفته می‌شود که سال‌های سال قبل جان خود را از دست داده است اما بدنش به شکل نادری سالم مانده است. معمولاً وقتی انسانی جان خود را از دست می‌دهد به دست طبیعت سپرده می‌شود و خیلی زود تنها اسکلتی از وی باقی می‌ماند.

تبدیل شدن بدن به چند استخوان و یا در واقع همان اسکلت مدت زمان زیادی وقت نمی‌خواهد. چرخه طبیعت به شکلی طراحی شده است که بدن خیلی زود به خاطر باکتری‌های موجود در هوا تجزیه می‌شود.

تنها اگر محیطی که بدن بی‌جان انسان در آنجا قرار گرفته خشک باشد این اتفاق دیرتر می‌افتد. زیرا باکتری برای زنده ماندن و تولید مثل کردن به هوا و گرما احتیاج دارد و بنابراین در هوای مرطوب بدن زودتر از هم پاشیده می‌شود.

حال اگر شرایط هوا سرد و یا خشک باشد و اکسیژن کافی وجود نداشته باشد باکتری‌ها نمی‌توانند به درستی زندگی کنند و آن زمان است که بدن می‌تواند هزاران سال تا حدی سالم بماند.

این توضیح در واقع همه آنچه است که باید در مورد چگونگی سالم ماندن بدن در مومیایی‌ها دانست. آنها با نرسیدن اکسیژن به بدن و در نتیجه زنده نماندن باکتریها سالم مانده‌اند.

نمونه بسیار مشهود این سالم بودن اجساد نمونه‌ای است که سال ۱۹۹۱ توسط کوهنوردان ایتالیایی در آلپ پیدا شد. بدن فردی که ۵۳۰۰ سال قبل جان سپرده بود به خاطر سرمای شدید و وجود برف تا حد بسیار زیادی سالم مانده بود. این

مومیایی با سلامتش توانست رازهای بسیاری را برای محققان اروپایی در مورد زندگی گذشتگان فاش کند.

مومیایی‌های کشف شده در بیابان "تاکلیمکان" هم توانستند رازهای زیادی را در مورد زندگی افراد کهن که در این منطقه زندگی می‌کردند روشن سازند. وجود خالکوبی‌های مشابه در مورد مومیایی‌های آسیایی و اروپایی فرضیه‌های بسیاری را برای محققان مهیا کرده است که برای کشف آنها هنوز تحقیقات ادامه دارد.

• مومیایی مصری

مومیایی شدن انسان‌ها در مصر ۳۰۰۰ سال قبل در مصر آغاز شد. مصریها در ابتدا اجساد بستگان خود را با تعداد کمی از متعلقاتشان داخل شنهای بسیار گرم قرار می‌دادند اما پس از سالها تصمیم گرفتند آنها را با قرار دادن در جعبه‌هایی به شکل تابوت بهتر نگهداری کنند.

اما این کار برای آنها جوابگو نبود زیرا آنها میخواستند عزیزانشان را هر طور که شده به شکلی نگهداری کنند که به اسکلت تبدیل نشوند و اینجا بود که دانشمندان مصری وارد کار شدند.

در اوایل کار مومیایی کردن، اجساد در پارچه‌هایی پیچیده می‌شدند که هوا به سختی وارد آنها میشد و شکل انسان را کامل به خود می‌گرفت. این کار در روزهای اول مرگ به نظر درست می‌رسید و نظر را تامین می‌کرد اما پس از گذشت زمان این اجساد هم به خاطر وارد شدن باکتری‌ها خیلی زود به اسکلت تبدیل می‌شدند و باقی نمی‌ماندند.

پس راه جدیدی برای نگهداری آنها پیشنهاد شد. آنها اجساد عزیزان و بزرگان خود را در کنار رود نیل می‌بردند و به خوبی شستشو می‌دادند تا به اصطلاح آنها را برای زندگی آینده آماده کنند. سپس این اجساد به خانه مومیایی برده می‌شدند تا راه جدید که کشف شده بود روی آنها پیاده شود.

مومیایی کردن در مصر باستان

اعتقاد به زندگی دوباره یکی از اجزای اساسی مذهب مصری‌ها بود. در این باره چند نوع تفسیر و توضیح معمول بود. در یکی از این تفاسیر، مرده در زمینی در بهشت ساکن می‌شد که آن را سرزمین "یارو" "Yaru" می‌نامیدند. در این

محل که به مزارع مصر بی شباهت نبود ، مرده در صلح و وفور و نعمت زندگی می کرد . بعضی از افراد که قادر نبودند به یارو برسند ، زیرا یارو را اب احاطه کرده بود ، برای یاری گرفتن از حیوانات مقدس نام نویسی می کردند . جیمز هنری بریستد ، مصر شناس ، این سفر را بدین نحو توصیف می کند : " گاهی اوقات شخص متوفی از باز یا لک لک می خواهد تا او را از اب عبور دهند ... گاهی اوقات خداوند خورشید او را سوار بر قایقش حمل می کند . اما اغلب آن ها به خدمات مرد قایقرانی مشهور به " صورت وارو " یا " پس نگر " نیاز دارند ، زیرا او همیشه صورتش را به عقب برگردانده است تا قایقش را به جلو براند . او همه کس را سوار قایقش نمی کند ، بلکه تنها کسانی را قبول می کند که در مورد آنها گفته شده باشد : " او ، بر خلاف ظاهرش ، ابلیس نیست " .

بر اساس نوشته های بسیاری از مورخان این نخستین بار در تاریخ بوده است که مردم به ارتباط کیفیت زندگی پس از مرگ با اعمال و رفتار دوران زندگی اعتقاد داشته اند .

بعدها ، مصریها به این باور رسیدند که مردگان نیک در جهان زیرین به " ازیرویس " (خدای دنیای مردگان) می پیوندند و تنها فرعون مقتدر و خانواده اش همراه با تعداد کمی از اشراف و صاحب منصبان بالا قادرند به زندگی پس از مرگ برسند . حتی کسانی که در دایره نزدیکان حاکم بودند نمی توانستند به جهان زیرزمین

برسند ، مگر اینکه حاکم آنها را هدایت می کرد . به این ترتیب ، به منظور نزدیکی به روح فرعون ، اشراف آرامگاهایشان را تا حد امکان نزدیک به آرامگاه فرعون می ساختند و معمولاً فرعون ، زمین و مواد لازم را برای ساختن آرامگاه در اختیارشان قرار می داد . مصری های عادی که نمی توانستند به زندگی دوباره برسند ، مردگانیشان را در حفره های کم عمق در شن در کنار آرامگاه فرعانه و اشراف دفن می کردند .

مصریان باستان معتقد بودند که که روح فرعون برای سفر به زندگی دوباره به یک کالبد نیاز دارد . ، به علاوه اگر اجازه داده می شد تا بدن بعد از مرگ بپوسد ، روح یا "کا" محکوم می شد تا ابد به تنهایی بگردد . مصری ها می خواستند از سفر موفق حکمرانشان به جهان دیگر مطمئن باشند ، جایی که بر اساس اعتقاد آنها حاکم می توانست امنیت مردمش را برای ابد تضمین کند . به همین دلیل آنها شیوه خاصی را به نام مومیایی کردن ابداع کردند که پیکر فرعون و و نیز اعضای خانواده او و اشراف برگزیده را که اجازه ورود به دنیای زیر زمین را داشتند ، حفظ می کرد .

"مصریان باستان معتقد بودند قلب شخص مرده را خدایان وزن می کنند ، تا ارزش شخص برای زندگی بعدی تعیین شود."

هنگامی که فرعون می مرد ، مستخدمان بدن او را به معبدی نزدیک آرامگاهش می بردند . ابتدا کاهن حنوط کننده بدن حاکم را به آرامی روی میز باریک قرار می داد و اندام های داخلی اش را تخلیه می کرد تا مانع پوسیدگی شود . سپس از طریق بینی با یک قلاب دراز مغز را قطعه قطعه خارج می کردند . تنها اندامی که برداشته نمی شد ، قلب بود ، زیرا گمان می رفت که مرکز روح باشد .

بعد از تخلیه اندامها ، بدن فرعون با شراب خرما شستشو داده می شد و با صمغ مُرّ (ماده ای که از نوعی درخت خاص به دست می آید و برای عطر سازی استفاده می شود) (کهربا) و عطر ، پُر و دوباره دوخته می شد . سپس حنوط گران آن را با "نُتروُن" (سلیکات سدیم والومینیوم) ، نوع خاصی از نمک ، می پوشاندند تا مایعات درون بافتهای بدن خشک شود . بعد از هفتاد روز بدن خشک شده را در رود نیل می شستند و روی پوست روغن وموم می مالیدند . سپس پیکر را در نوارهایی از کتان نازک می پیچیدند . اگر تمام این عملیات درست انجام می شد ، بر اساس اعتقاد مصریان ، فرعون مرده دوباره به زندگی باز می گشت . یک منبع باستانی می گوید : " پوستت باید به خاطر تو بلند شود ، استخوان هایت باید به خاطر تو باید به هم جوش بخورند ، اجزای بدنت باید خودشان را به خاطر تو گرد هم بیایند . پوستت باید به خاطر تو دوباره جفت شود . "

هنگامی که بدن مومیایی می شد ، وقت برگزاری مراسم فرا می رسید . جسد را در سه تابوت بزرگ تو در تو می گذاشتند . سپس هر سه تابوت را در یک تابوت بزرگ تر سنگی می گذاشتند و روی یک پایه تابوت قرار می دادند که به آرامگاه کشیده می شد . کاهنان پیشاپیش یک گروه بزرگ حرکت می کردند ، بخور مرمی پراکنند و دعا می خواندند . بعد از کاهنان ، خانواده فرعون بودند که توسط ملکه گریان هدایت می شدند . او برای نشان دادن اندوهش روی صورتش گل می مالید و پیراهنش را پاره می کرد .

در پایان صف طویلی از عزاداران شامل خویشاوندان و کارگزاران دربار می آمدند . مستخدمان لباس ها ، غذا ، اسلحه ، جواهرات ، اسباب و اثاثیه و سایر لوازمی را که فرعون در زندگی بعدی استفاده می کرد ، حمل می کردند .

بعد از قرار دادن فرعون در آرامگاه ، کاهن اعظم ، مراسم نهایی را به جا می آورد که با این کلمات پایان می یافت : " تو دوباره زندگی خواهی کرد ، تو همیشه زنده می مانی ، تو دوباره جوان می شوی ، تو دوباره جوان هستی برای همیشه . " برای تغذیه روح فرعون پس از مرگ ، کاهنان خاصی ائین مذهبی را در معبد سوگواری مجزایی اجرا می کردند .

● افراد مومیایی می شوند

برای اینکه جسد فردی سالم بماند و باکتری‌ها دیرتر به سراغ او بروند راهی که به نظر مصریان رسید آن بود که ارگانهای داخلی بدن افراد را خارج کنند. آنها مغز و دیگر ارگانها را از بدن خارج می‌کردند زیرا ظاهرا معتقد بودند که افراد در زندگی بعد از مرگ خود احتیاجی به آنها ندارند.

بقیه ارگانها بدن به جز کلیه‌ها از بدن خارج می‌شدند. قلب افراد مرده در بدن‌ها باقی می‌ماند زیرا آنها تصور می‌کردند که همه احساسات و عواطف و تفکر فرد توسط قلبش صورت می‌پذیرد و به همین دلیل قلب نیز در بدن باقی می‌ماند.

پس از شستشوی دوباره بدن افرادی که تمام ارگانها بدنشان را از دست داده بودند آنها آماده مومیایی شدن می‌شدند. بدن این افراد ابتدا با پودری به نام "ناترون" پوشیده می‌شد. این پودر را مصری‌های قدیم از ترکیبات سدیم در سواحل نیل بدست آورده بودند. این ماده باعث جذب بالای رطوبت می‌شد و می‌توانست بدن را بدون آنکه تغییری در رنگ و شکل پوست ایجاد کند خشک کند.

بدن افراد برای مدت ۳۵ تا ۴۰ روز آغشته به این پودر باقی می‌ماند تا به طور کامل خشک شود. در این مدت یک نفر باید به طور متوالی از جسد مراقبت می‌کرد زیرا بوی شدید ناشی از آن می‌توانست توجه لاشخورها را به خود جلب کند و مومیایی را به خطر بیندازد.

بعد از این مدت، جسد به خانه "تمیز سازی" منتقل می‌شود. در این خانه، داخل بدن هم با "ناترون" پر شده و بدن به مرکز "باند پیچی" منتقل می‌شود.

باندپیچی شدن اجساد کار بسیار مهمی بود که برای مدت دست کم یک یا دو هفته به طول می‌انجامید. افراد ثروتمند برای این کار مقدار بسیار زیاد پارچه "لینن" را به مومیایی‌سازها می‌دادند تا اجسادشان را در آنها بپیچند.

آنها برای باند پیچی کردن اجساد ابتدا از دستها و و پاها شروع می‌کردند و همه نقاط را به خوبی پوشش می‌دادند. وقتی همه جای بدن به خوبی جداگانه باندپیچی می‌شد نوبت به باند بستن به تمامی بدن می‌رسید. آنها با استفاده از چسبهای قوی باندها را به شکلی می‌چسباندند تا از بدن جدا نشود و به اصطلاح هوا به بدن نرسد.

• چرا باند پیچی؟

علت اینکه مصریان اجساد را برای مومیایی شدن باند پیچی می‌کردند، نرسیدن رطوبت به اجساد برای تخریب نشدن، شکل دادن به آنها شبیه انسانها و در نهایت جلوگیری از متلاشی شدن بود.

پس از باندپیچی شدن نوبت به گذاشتن آنها در تابوت می‌رسید. صورت مومیایی‌ها با ماسک‌های متنوع پوشانده می‌شدند و در تابوت قرار می‌گرفتند و این زمان بود که دیگر مومیایی حاضر بود.

• دیگر مومیایی‌های قدیمی:

گرچه مصری‌ها سابقه‌دارترین و متبحرترین افراد در ساخت مومیایی‌ها هستند اما در جوامع دیگر نیز مومیایی ساخته می‌شده است.

تحقیقات نشان می‌دهد که در شمال شیلی قبل از مصری‌ها اجساد مومیایی می‌شدند که قدیمی‌ترین مومیایی‌ها را تشکیل می‌دهند.

در آمریکای جنوبی و پرو و چین نیز مومیایی‌های بسیاری کشف شده‌اند که رازهای بسیاری را گشوده‌اند.

• مومیایی‌های جدید:

در قرن ۱۹ و ۲۰ علاقه به مومیایی شدن گسترش یافت. اینکه اجساد به شیوه مصری‌ها مومیایی شوند مورد تعجب و شگفتی همگان قرار گرفت و افراد بسیاری نیز درخواست مومیایی شدن کردند.

جدیدترین و معروفترین مومیایی‌ها "ولادیمیر لنین" انقلابی روسیه است. لنین در سال ۱۹۲۴ درگذشت و همان زمان تحت تاثیر کشف چندین مقبره مصریان قدیم بود به همین خاطر دستور مومیایی شدن او در کرملین صادر شد.

موادی که به بدن لنین زده شده همچنان توسط روسهای به عنوان راز نگه داشته شده است اما این مواد به شکلی انتخاب شدند که "لنین" حتی مایع‌های بدنش را هم از دست نداد و کاملاً سالم ماند.

۳۰ مارس ۲۰۰۳ - قدمت مومیایی کردن اجساد به پنج هزار سال رسید

سی ام مارس ۲۰۰۳ در قاهره اعلام شد که باستانشناسان با باز کردن یک تابوت چوبی ۵ هزار ساله که اخیراً یافته بودند به استخوانها و اجزاء مومیایی شده بدن یک انسان رو به رو شدند که پیش از قرار دادن در تابوت او را مومیایی کرده بودند. جدا شدن اجزاء بدن نشان داده است که در آن زمان هنوز عمل مومیایی کردن تکمیل نشده بود و در مراحل مقدماتی خود بود. هزار و پانصد سال طول کشید تا مومیایی اجساد در مصر تکامل یافت. این تابوت در بیابان نزدیک قاهره از داخل یگ گورستان دارای اطاقهای متعدد خشت خام به دست آمده که شن صحرا روی آنها را پوشانده بود. به اظهار باستانشناسان، این گورستان متعلق به مقامات مصری سلسله سلطنتی اول مصر بود که از ۳۱۰۰ تا ۲۸۹۰ سال پیش از

می‌لاد بر این سرزمین حکومت می‌کردند. عکس، یک باستانشناس را نشان می‌دهد که یک قطعه استخوان از تابوت مکشوفه را به دست گرفته است.